

умови для життєдіяльності дитини та виступає передусім партнером, а не контролером її діяльності.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник: А. М. Богуш— К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні : наук.-метод. посіб. / наук. ред. О. Л. Кононко. – К. : Ред. журн. “Дошкільне виховання”, 2003. – 244 с..
3. Крутецкий В.А. Психология математических способностей школьников./ Крутецкий В.А. – М.: Просвещение, 1968. – 432 с.
4. Лазарович Н.Б., Чупахіна С.В. Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку: методичні рекомендації/ Лазарович Н.Б., Чупахіна С.В.– Івано-Франківськ, 2015. – с.90
5. Лазарович Н.Б. Методика керівництва ігровою діяльністю: методичні рекомендації до дисципліни – Івано-Франківськ, 2013. – с.35
6. Старченко В. Сучасний погляд на логіко-математичну компетентність дошкільника / Валентина Старченко // Дитячий садок. – 2009. – №27. – С. 28–30.

References

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity Ukrainy: Naukovyi kerivnyk: A. M. Bohush— K.: Vydavnytstvo, 2012. – 26 s.
2. Komentar do Bazovoho komponenta doshkilnoi osvity v Ukraini : nauk.-metod. posib. / nauk. red. O. L. Kononko. – K. : Red. zhurn. “Doshkilne vykhovannia”, 2003. – 244 s..
3. Krutetskyi V.A. Psykholohiya matematycheskykh sposobnostei shkolnykov./ Krutetskyi V.A. – M.: Prosveshchenye, 1968. – 432 s.
4. Lazarovych N.B., Chupakhina S.V. Lohiko-matematychnyi rozvytok ditei doshkilnoho viku: metodychni rekomendatsii/ Lazarovych N.B., Chupakhina S.V.– Ivano-Frankivsk, 2015. – s.90
5. Lazarovych N.B. Metodyka kerivnytstva ihrovoiu diialnistiu: metodychni rekomendatsii do dystsypliny – Ivano-Frankivsk, 2013. – s.35
6. Starchenko V. Suchasnyi pohliad na lohiko-matematychnu kompetentnist doshkilnyka / Valentyna Starchenko // Dytiachyi sadok. – 2009. – №27. – S. 28–30.

Одержано статтю: 3.10.2018

Прийнято до друку: 17.11.2018

УДК 378.126 : [37.015.3 : 371.132]
DOI:10.15330/esu.14.81-88

Мар'яна Марусинець,

доктор педагогічних наук, професор,
Національний педагогічний університет
ім. М.П. Драгоманова (м. Київ, Україна)

Marianna Marusinets,

Doctor of pedagogical sciences, Professor,
National Pedagogical Dragomanov University
(Kiev, Ukraine)

marusynetsm@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

THE FORMING OF INTEGRAL PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL COMPETENCY OF TEACHER OF INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

У статті висвітлено сучасні вимоги до викладача вищої школи (уміти організовувати таке дослідження-завдання, яке сприймається студентами як власна ініціатива; спонукати студентів до інтеграції зусиль при розв'язанні конкретних навчальних завдань; розв'язувати нестандартні навчальні та міжособистісні ситуації; уміти створювати ситуацію успіху, не нав'язувати власний спосіб мислення, дати можливість виявляти самостійність в інтелектуальній поведінці тощо). Обґрунтовано концептуальні засади формування психолого-педагогічної інтегральної компетентності

викладача в процесі професійної підготовки: 1) формування психолого-педагогічної інтегральної компетентності викладача закладів вищої освіти базується на інтеграції психологічної та педагогічної підготовки на засадах проблемного підходу, 2) Диференціація як уміння визначити цільове призначення як педагогічних, так і психологічних аспектів у підготовці та професійній діяльності викладача; 3) інтеграція психолого-педагогічних знань та умінь на основі професійних цілей підготовки викладача вищої школи.

Ключові слова: формування, інтеграція, психолого-педагогічна підготовка, інтегральна психолого-педагогічна компетентність, викладач, заклад вищої освіти

The article highlights modern requirements for a teacher of higher education (able to organize such research task that is perceived by students as their own initiative, to encourage students to integrate their efforts in solving specific educational tasks, to create an atmosphere of "learning – learning" in a group and to make their help students to provide effective interaction "teacher-student", to solve non-standard educational and interpersonal situations, be able to create a situation of success, not to impose their own way of thinking, to give an opportunity exercise autonomy in intellectual behavior). The conceptual principles formation of psychological and pedagogical integral competence of the teacher in the process of vocational training are substantiated: 1) formation of psychological and pedagogical integral competence of the teacher of institutions of higher education is based on the integration of psychological and pedagogical preparation on the basis of the problem approach, 2) differentiation as the ability to determine the intended purpose as pedagogical, and psychological aspects in the preparation and professional activity of the teacher (integration of pedagogical and psychological knowledge in the content of teacher training for the correct organization requires an understanding of pedagogy, and psychology. In particular, psychological analysis is required for the compilation of psychological characteristics, as well as the understanding of mental processes in conjunction with pedagogy, since the goals of education are also formulated in the language psychology as a characteristic of the qualities of the personality of an educated person. 3) integration of psychological and pedagogical knowledge and skills based on the professional objectives of the teacher's training of higher education. Most areas of pedagogical activity require an understanding of their psychological aspect, which led to the emergence of such branches of knowledge as in psychopedagogy and pedagogical psychology.

Key words: formation, integration, psychological and pedagogical preparation, integral psychological and pedagogical competence, teacher, institution of higher education

Постановка проблеми. У формуванні інтегральної компетентності викладача закладів вищої освіти, яка містить узагальнений опис кваліфікаційного рівня компетентнісних характеристик, особливо важливим компонентом є психолого-педагогічна компетентність: як у контексті підготовки викладача, так і для його майбутньої професійної діяльності.

Це зумовлює посилення уваги до особистісної складової у комплексі загальних, спеціальних та фахових компетентностей. Особистість – одне з основних і водночас найбільш суперечливих понять, якому присвячено чимало наукових праць. Найважливішою вадою сучасного суспільствознавства є "його відірваність від особистості. Особистості не як "елемента продуктивних сил", а в усій складності її ментальних, інтелектуальних, духовних структур, які лише в наші дні стають об'єктом комплексного вивчення. Тому "присутність" людини як особистості навіть у тих соціально-економічних концепціях, які відкрито проklamують свою гуманістичну спрямованість, до останнього часу залишалася формальною" [6, с. 9].

Реалізація професійно-особистісного саморозвитку "здійснюється педагогом через самопізнання (особистісну рефлексію, самоідентифікацію) та реалізацію ним

різних форм саморозвитку” [9, с. 284]. Оскільки на сучасному етапі розвитку вищої школи відбувається зміна освітніх парадигм, які вимагають переходу від масово-репродуктивних форм і методів викладання до індивідуально-творчої роботи зі студентами, то підвищується і роль активно діючого викладача, що зможе забезпечити науково-педагогічну діяльність на розвивально-творчому рівні.

Цілісність розвитку особистості є провідним принципом становлення викладача, гармонізації усіх аспектів його діяльності. Принцип цілісності дозволяє виділити загальні компоненти розвитку, притаманні кожній особистості, однак не враховує їх індивідуального характеру. Тим не менше, професійна спрямованість та індивідуальні риси мають значний вплив на розвиток особистості. Виховання цілісного світогляду, як передумови формування системи цінностей, неможливе без урахування інтеграційних процесів у людській психіці і в процесі навчання.

Проблемам професійної компетентності викладачів присвячені праці низки учених (К. Абульханова, Н. Кузьміна, Т. Леонтьєва, А. Маркова, Л. Мітіна, А. Москаленко, В. Сластьонін, І. Зязюн, та ін.). У наукових дослідженнях описано професійні знання та вміння викладача (С. Вітвицька, С. Гончаренко, Р. Гуревич О. Гура та ін.). У сучасній педагогіці накопичено значний досвід досліджень проблем інтеграції (В. Безрукова, А. Беляєва, М. Берулава, С. Гончаренко, Р. Гуревич, В. Загвязинський, Ю. Козловський, Д. Коломієць, О. Сергєєв, В. Сидоренко, М. Чапаєв й ін.). Водночас, проведений аналіз свідчить, що питання формування інтегральної компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів вищої школи у психолого-педагогічному аспекті висвітлені недостатньо.

Мета статті. Висвітлити сучасні вимоги до викладача вищої школи та обґрунтувати концептуальні засади формування психолого-педагогічної інтегральної компетентності викладача в процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. У майбутній професійній діяльності фахівець матиме справу не з навчальними предметами, а з професійними проблемами, які він змусить розв’язувати. Тому “методологічно важливим є проблемний підхід до формування системи змісту професійної підготовки. Не применшуючи ролі інших підходів, вважаємо, що власне проблемний підхід доцільно обрати основним орієнтиром вибору та структурування змісту навчання у професійній школі” [5, с. 274]. Основні переваги проблемного навчання полягають в тому, що воно “розвиває здібності студентів як суб’єктів учіння; викликає у них інтерес до учіння і відповідно сприяє виробленню мотивів і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; пробуджує їхні творчі нахили; має різнобічний характер; виховує самостійність, активність і креативність студентів; сприяє формування всебічно розвинутої особистості, спроможної розв’язувати майбутні професійні та життєві проблеми” [7, с. 33].

Водночас, викладач навчає студентів висловлювати здогадку або припущення, перевіряти свою інтуїцію, спрямовує на подальший логічний аналіз висунутої ідеї. Він “формує у студентів “асертивність (упевненість) у своїх силах, віру у свою здатність вирішувати задачі через демонстрацію в процесі навчання позитивних емоцій (здивування, радості, симпатії, переживання успіху тощо). Він усіляко стимулює прагнення студента до самостійного вибору цілей, задач і засобів їхнього вирішення” [2, с. 168]. Цей автор визначає, що специфіка педагогічної діяльності викладача вищої школи, яка вирізняє її з-поміж інших видів діяльності, полягає в тому, що це:

- особливий вид діяльності, об'єктом якого виступає людина з притаманними їй якостями; для неї характерна висока автономність професії;
- підвищений ступінь професійної відповідальності;
- поліфункціональна за характером діяльність (викладач постійно виконує декілька функцій – викладача, вихователя, дослідника, менеджера, фасилітатора, тьютора тощо);
- діяльність, яка потребує неперервного саморозвитку на основі педагогічної діяльності й наукових досліджень;
- залежність ефективності освітньої діяльності як від тих, хто вчить, так і від тих, кого вчать;
- неоднозначність критеріїв ефективності педагогічної діяльності; підвищені соціальні вимоги до суб'єкту діяльності та його особистісних якостей;
- виконання одночасно значної кількості педагогічних завдань.

Специфіка педагогічної діяльності також вимагає від викладача вищої школи частішої зміни видів роботи і, водночас, періодичне повернення до одних і тих же робіт.

Поняття професійної компетентності викладача є надзвичайно важливим і цінним у навчальному процесі. Педагог “повинен старатися бути успішним у освітній діяльності. Саме викладач повинен належним чином підготовлений, бо він є реальним організатором навчальної діяльності” [12, с. 16].

Г.Сизоненко формулює вимоги до професійної компетенції педагога таким чином [8]:

- уміти організовувати таке дослідження-завдання, яке сприймається студентами як власна ініціатива;
- спонукати студентів до інтеграції зусиль при розв'язанні конкретних навчальних завдань;
- створювати атмосферу “учіння – навчання” в групі і дозувати свою допомогу студентам;
- забезпечувати ефективну взаємодію “викладач-студент”, розв'язувати нестандартні навчальні та міжособистісні ситуації;
- уміти створювати ситуацію успіху, не нав'язувати власний спосіб мислення, дати можливість виявляти самостійність в інтелектуальній поведінці.

Це, своєю чергою, викликає нові вимоги до *психолого-педагогічної* підготовки майбутнього викладача та забезпечення цього аспекту в його подальшій професійній діяльності.

Теоретичним підґрунтям інноваційного навчання може бути культурно-історична теорія розвитку людини, яку ще в 30-х роках минулого століття розробив Л. Виготський [1, с. 333]. Діяльність навчання – це специфічна діяльність людей, завдяки якій формуються нові психічні утворення (розвиток особистості) шляхом засвоєння нового. Дійсно, будь-яка психічна функція у розвитку людини з'являється двічі – спочатку як діяльність колективна, соціальна, тобто як функція інтерпсихічна, другий – як діяльність індивідуальна, як внутрішній спосіб мислення, як функція інтрапсихічна. У колективі передусім виникає суперечка і разом з цим – потреба доведення своєї думки, і тільки після цього з'являються розмірковування як своєрідний фон внутрішньої діяльності, особливість якої у тому, що людина вчиться усвідомлювати і перевіряти достовірність своєї думки.

На думку В. Козакова “психолого-педагогічна підготовка студентів у непедагогічних університетах може стати основою професіоналізації викладацької

діяльності у вищій школі, оскільки їх випускники будуть мати необхідну підготовку для подальшої діяльності в якості викладача, яким би шляхом вони до цього не прийшли: а) через навчання в аспірантурі (немає необхідності вводити додатковий курс); б) через інститут пошукачів; в) шляхом вільного найму тощо” [4, с. 92]. Загальна психолого-педагогічна підготовка в профільних університетах може відіграти провідну роль у поліпшенні якості вищої освіти через професіоналізацію діяльності її педагогічних та науково-педагогічних кадрів (психолого-педагогічна складова).

Часто перешкодою на шляху розвитку людини стають сформовані інтелектуальні моделі, під якими розуміють “припущення, що ховаються в свідомості, узагальнення, стереотипи, яких ми несповна усвідомлюємо, але несповно дотримуємося їх. Важливо вміти усвідомити обмеженість своїх уявлень, переосмислити погляд на світ, створити нові моделі своєї поведінки, що дозволяють зробити ще крок у напрямі самоудосконалення” [3, с. 29]. Важливим у цьому сенсі є врахування того, що кожна людина має своє розуміння світу, свій набір знань, “шкал” цінностей. Перш ніж висловлювати свою точку зору, необхідно з’ясувати позицію колеги, уточнити, на чому вона ґрунтується.

Наприклад, проблема, що постає при використанні моделюючих технологій, можна вважати психологічну та методичну невідповідність студентів, а інколи й викладачів до організації та ведення дискусії, що є обов’язковим елементом у багатьох різновидах освітньої взаємодії. Тому в реальній взаємодії в студентів часто відсутні конкретні прийоми спілкування, що врешті-решт негативно впливає на результати навчальної гри, перетворюючи її на хаотичний процес. З іншого боку, ретельно “спланована” та “підготовлена” дискусія не несе в собі ніякої дидактичної користі [8, с. 312]. Отже, з метою уникнення зазначених вад необхідно, з одного боку, системно застосовувати на заняттях дидактичні діалоги як своєрідні тренінги, з іншого, – ретельно вибудовувати предметний зміст гри як моделювання статусно-рольових взаємодій у реальних ситуаціях. У такому контексті міжособистісна взаємодія зберігає в собі всі позитивні моменти суб’єкт-суб’єктної взаємодії, вирішуючи нові проблеми, пов’язані з розвитком морально-духовної особистості школяра, засобами виховного діалогу (спілкування). Саме вимога культивування міжособистісної навчальної взаємодії відповідає закону врахування внутрішньої, психологічної природи індивіда, який прагне до свободи і творчості як загального способу організації життєдіяльності. Адже лише вільна і тільки тому творча дія конститує особистість. Така дія є не технічною, а завжди вчинковою і є проявом її моральності.

Особливої уваги потребує у психолого-педагогічній сенсі молодий викладач, який лише адаптується до нової ролі. Існують різні шляхи, які дозволяють забезпечити становлення у молодих викладачів професійно-педагогічної адаптованості.

С. Шара виділяє основні вектори методичної роботи з формування професійно-педагогічної адаптованості молодого викладача: навчально-методичний, науково-методичний, організаційно-методичний. Автор зауважує, що технологія формування професійної адаптованості молодого викладача у методичній роботі вищого навчального закладу непедагогічного профілю передбачає: стимулювання молодих викладачів до розвитку й виявлення професійно-педагогічної адаптованості та розробку програми особистісно-професійного вдосконалення; теоретичну підготовку й набуття досвіду застосування сучасних технологій навчання, виконання

навчально-методичної, науково-методичної, організаційно-методичної діяльності й ефективної взаємодії зі студентами [10, с. 9].

Виходячи з викладеного вище, ми формуємо концептуальні положення щодо формування інтегральної компетентності викладача закладу вищої освіти у психолого-педагогічному сенсі. Ними є:

- *формування психолого-педагогічної інтегральної компетентності викладача закладів вищої освіти, що ґрунтується на проблемному підході.*

Психологія вивчає людину, психологічну структуру її особистості в контексті діяльності і у зв'язку з нею. Педагогіка має об'єктом наукового аналізу один із видів людської діяльності. Викладач-практик використовує їх по мірі необхідності, не у пізнавальних, у практичних цілях, і керується не логікою науки, а завданнями, що виникають у його практичній діяльності. Йому у будь-який момент можуть бути потрібні знання з фізіології, дидактики, психології, соціології, психології. Такі знання він буде використовувати стосовно до конкретних ситуацій, які виникають у ході роботи. Щоб робити це ґрунтовно і ефективно, потрібна інтеграція психологічної та педагогічної підготовки на засадах проблемного підходу;

- *диференціація як уміння визначити цільове призначення як педагогічних, так і психологічних аспектів у підготовці та професійній діяльності викладача.*

Інтеграція педагогічних і психологічних знань у змісті підготовки викладача для правильної її організації вимагає розуміння, що відноситься до педагогіки, а що до психології. Зокрема, психологічний аналіз потрібний для виявлення причин розходження між ідеальним і реальним процесом, складання психологічних характеристик, а також розуміння психічних процесів (сприйняття, розуміння, запам'ятовування тощо) у взаємозв'язку вже з педагогікою, теорією навчання тощо, оскільки цілі освіти теж формулюються на мові психології як характеристика якостей особистості освіченої людини;

- *інтеграція психолого-педагогічних знань та умінь на основі професійних цілей підготовки викладача вищої школи.*

Більшість напрямів педагогічної діяльності вимагає розуміння їх психологічного аспекту, що зумовило появу таких галузей знання як у психопедагогіка (галузь педагогіки, яка розробляє педагогічні проблем та педагогічні рекомендації на основі психологічних знань) та педагогічна психологія (галузь психології, яка досліджує психологічні проблеми педагогічної практики та розробляє на цій основі психологічні рекомендації).

Висновки. Таким чином, сучасні вимоги до викладача вищої школи полягають у здатності організовувати середовище із проблемними завданнями, які сприймається студентами як власна ініціатива; спонукати студентів до інтеграції зусиль при розв'язанні конкретних навчальних завдань; розв'язувати нестандартні навчальні та міжособистісні ситуації; уміти створювати ситуацію успіху, не нав'язувати власний спосіб мислення, дати можливість виявляти самостійність в інтелектуальній поведінці тощо. Концептуальні засади формування психолого-педагогічної інтегральної компетентності викладача в процесі професійної підготовки містять такі положення:

1) формування психолого-педагогічної інтегральної компетентності викладача закладів вищої освіти базується на інтеграції психологічної та педагогічної підготовки на засадах проблемного підходу;

2) диференціація як уміння визначити цільове призначення як педагогічних, так і психологічних аспектів у підготовці та професійній діяльності викладача;

3) інтеграція психолого-педагогічних знань та умінь на основі професійних цілей підготовки викладача вищої школи. Як перспективи подальших наукових розвідок із зазначеного напрямку бачимо розвиток запропонованих концептуальних засад для конкретних спеціальностей.

Література

1. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М.: Педагогика-Пресс, 1996. – 536 с.
2. Гринько В. О. Особливості педагогічної діяльності викладача вищої школи у сучасну епоху / Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : зб. наук. праць. – К. : Логос, 2012. Вип. 17. – С. 166-173
3. Игнатьева Е. Ю. Менеджмент знаний в управлении качеством образовательного процесса в высшей школе: моногр. / – Великий Новгород, 2008. – 280 с.
4. Козаков В. А., Дзвінчук Д. І. Психолого-педагогічна підготовка фахівців у непедагогічних університетах: методологія та практика. Монографія. – К.: ЗАТ “НІЧЛАВА”, 2003. – 140 с.
5. Козловський Ю. М. Інтеграційні процеси в професійній освіті: методологія, теорія, методики [Текст] : монографія /– Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 420 с.
6. Подмазін С. І Особистісно орієнтована освіта (соціально-філософський аналіз): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філос. наук: спец. 09.00.03 “Соціальна філософія та філософія історії” / С. І. Подмазін. – Д., 2006. – 34 с.
7. Ромащенко І. Проблемне навчання як один із методів стимулювання навчальної діяльності студентів / Молодь і ринок. – 2011. – № 6. – С. 32-35.
8. Сизоненко Г.С. Педагогіка успіху (досвід становлення акмеологічної освіти ліцею). – К: Гнозис, 2004. – 684с.
9. Федірчик Т. Д. Теоретико-методичні засади розвитку педагогічного професіоналізму молодого викладача вищої школи в процесі науково-педагогічної діяльності, дис. на здоб. наук. ступеня доктора пед. наук спец: 13.00.04 / Федірчик Тетяна Дмитрівна. – Чернівці, 2016,– 452с.
10. Шара С. О. Професійно-педагогічна адаптація молодих викладачів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю, арэф. на здоб. наук. ступеня канд. пед. наук спец: 13.00.04 / Шара Світлана Олексіївна. – Переяслав-Хмельницький – 2013, – 21 с.
11. Król R. Duchowość nauczyciela akademickiego. *Pedagogika Katolicka* № 2(1/2008) styczeń-czerwiec. S.200-207.
12. Zimny J. Samokształcenie pedagogów drogą ku efektywności pracy opiekuńczo-wychowawczej. *Pedagogika Katolicka* Nr 17(2/2015) lipiec-grudzien. s.16-32.

References

1. Vuhotskyi L.S. Pedahohycheskaia psykhohohyia. – М.: Pedahohyka-Press, 1996. – 536 s.
2. Hrynko V. O. Osoblyvosti pedahohichnoi diialnosti vykladacha vyshchoi shkoly u suchasnu epokhu / Aktualni problemy sotsiolohii, psykhohohii, pedahohiky : zb. nauk. prats. – К. : Lohos, 2012. Vyp. 17. – S. 166-173.
3. Yhnateva E. Yu. Menedzhment znanyi v upravlenyykachestvomobrazovatelnohoprotsessa v vysshei shkole: monohr. / Velykyi Novhorod, 2008. – 280 s.
4. Kozakov V. A., Dzvinchuk D. I. Psykhologo-pedahohichna pidhotovka fakhivtsiv u nepedahohichnykh universytetakh: metodolohiia ta praktyka. Monohrafiia. – К.: ZAT “NICHLAVA”, 2003. – 140 s.
5. Kozlovskiy Yu. M. Intehratsiini protsesy v profesiinii osviti: metodolohiia, teoriia, metodyky [Tekst] : monohrafiia /– Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniky, 2018. – 420 s.
6. Podmazin S. I Osobystisno oriientovana osvita (sotsialno-filosofskiy analiz): avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia d-ra filoz. nauk: spets. 09.00.03 “Cotsialna filosofiia ta filosofiia istorii” / S. I. Podmazin. – D., 2006. – 34 s.
7. Romashchenko I. Problemne navchannia yak odyin iz metodiv stymuliuvannia navchalnoi diialnosti studentiv / Molod i rynek. – 2011. – № 6. – S. 32-35.
8. Syzonenko H.S. Pedahohika uspikhu (dosvid stanovlennia akmeolohichnoi osvity litseiu). – К: Hnozys, 2004. – 684 s.
9. Fedirchuk T. D. Teoretyko-metodychni zasady rozvytku pedahohichnoho profesionalizmu molodoho vykladacha vyshchoi shkoly v protsesi naukovo-pedahohichnoi diialnosti, dys. na zdob. nauk. stupenia doktora ped. nauk spets: 13.00.04 / Fedirchuk Tetiana Dmytrivna. –Chernivtsi, 2016. – 452 s.

10. Shara S. O. Profesiino-pedahohichna adaptatsiia molodykh vykladachiv vyshchikh navchalnykh zakladiv nepedahohichnoho profilu, aref. na zdob. nauk. stupenia kand. ped. nauk spets: 13.00.04 / Shara Svitlana Oleksiivna. – Pereiaslav-Khmelnytskyi – 2013. – 21 s.
11. Król R. Duchowość nauczyciela akademickiego. *Pedagogika Katolicka* № 2(1/2008) styczen-czerwiec. – S.200-207.
12. Zimny J. Samokształcenie pedagogów drogą ku efektywności pracy opiekuńczo-wychowawczej. *Pedagogika Katolicka* № 17(2/2015) lipiec-grudzien. s.16-32.

Одержано статтю: 3.11.2018
 Прийнято до друку: 2.12.2018

УДК 371.134 : 372.461 : 371.15
 DOI:10.15330/esu.14.88-96

Олександра Кузенко,

кандидат педагогічних наук, доцент,
 ДВНЗ “Івано-Франківський національний
 медичний університет”
 (м. Івано-Франківськ, Україна)

Olexandra Kuzenko,

Candidate of pedagogical sciences,
 Associate Professor, Ivano-Frankivsk National Medical
 University (Ivano-Frankivsk, Ukraine)
 oleksandrakuz@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ- ЛОГОПЕДІВ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

FORMING OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS-SPEECH THERAPISTS IN PROFESSIONAL TRAINING PROCESS

Стаття присвячена аналізу актуальних проблем формування фахової компетентності майбутніх учителів-логопедів в процесі професійної підготовки. Професійна підготовка майбутніх учителів-логопедів розглядається як цілеспрямований керований процес, який забезпечує формування професійної компетентності та особистісно значущих якостей, необхідних для здійснення логопедичної діяльності. Завдяки кожному структурному елементу професійної підготовки майбутніх логопедів до професійно-педагогічної діяльності, важливе місце серед яких належить мотиваційно-цільовому, змістовому, операційному та результативно-оціночному компонентам відбувається забезпечення педагогічних умов для формування їх професійної компетентності.

Акцентується, що актуальною проблемою сучасної вищої освіти фахівців у галузі організації професійної підготовки учителів-логопедів є необхідність переосмислення підходу до освітньої діяльності студентів, відмова від морально застарілої дидактичної моделі й переходу на позиції гуманістичної освітньої парадигми зі студентоцентрованим підходом. Це зумовлює необхідність створення педагогічних умов для отримання освіти, на основі кращих досягнень національної освіти та європейських традицій, формування в студентів особистісних якостей, загальнокультурних і професійних компетенцій відповідно до вимог напряму підготовки “Корекційна освіта” та спеціалізації “Логопедія: рання діагностика і корекція”.

Метою навчального процесу закладів вищої освіти в статті визначається підготовка кваліфікованих випускників, що: володіють новітніми технологіями, здатних здійснювати професійно абілітаційну, превентивну діяльність стосовно дітей раннього віку, надати диференційовану допомогу дітям дошкільного віку з розвитку, навчання і виховання мовлення, активізувати їх потенціал, на демократичних та гуманістичних засадах реалізовувати освітню політику як пріоритетну функцію держави, що спрямовується на розвиток та самореалізацію особистості, задоволення її освітніх і